

NOWE STANOWISKA *HALYOMORPHA HALYS* (STÅL, 1855) (HETEROPTERA: PENTATOMIDAE) W POLSCE

mgr Tomasz Konefał¹, mgr Anna Gruszka²

¹ Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Centralne Laboratorium w Toruniu, t.konefal@piorin.gov.pl

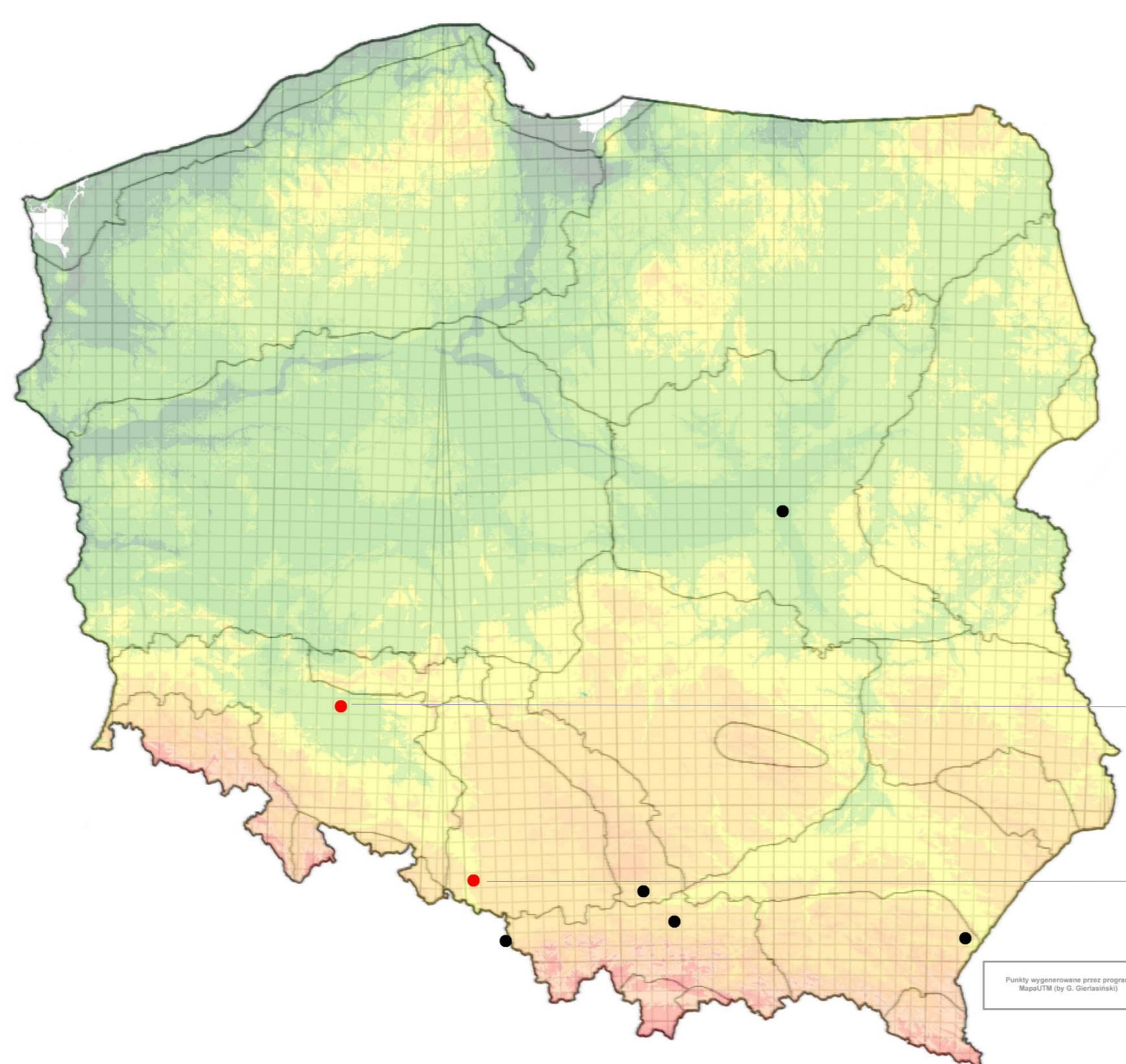
² Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Oddział Centralnego Laboratorium w Katowicach, ocl-katowice@piorin.gov.pl

Halyomorpha halys jest pluskwiakiem pierwotnie zasiedlającym dalekowschodnie rejony Azji. Obecnie występuje praktycznie na wszystkich kontynentach. Pierwsze doniesienia o wystąpieniu gatunku w Europie pochodzą z 2004 r. Jest polifagiem związanym pokarmowo z ponad 300 gatunkami roślin, reprezentującymi 50 rodzin. Wśród roślin żywicielskich znajduje się szereg gospodarczo ważnych. Owad w wielu rejonach Europy stał się groźnym gatunkiem inwazyjnym i ważnym szkodnikiem upraw (Bury 2021). W Unii Europejskiej nie podlega obowiązkowi zwalczania.

Jego obecność w Polsce po raz pierwszy została opisana w 2018 r. – występowanie gatunku odnotowano w Dobczycach (Claerebout i in. 2018). Obecnie jest znany z kilku innych stwierdzeń udokumentowanych w literaturze: Cieszyn, Boguszowice (Gierlasiński i in. 2020b), Warszawa, Wierzbno (Gierlasiński i in. 2020a), Przemyśl (Bury 2021), Kraków, Bronowice (Gierlasiński i in. 2021).

W celu uzyskania danych odnośnie występowania *Halyomorpha halys* w Polsce, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa od kilku lat realizuje program lustracji upraw. Jest to warunek niezbędny dla zapewnienia odpowiedniego stanu fitosanitarnego wysyłanego towaru (eksport polskich owoców) do krajów, w których owad jest objęty obowiązkiem zwalczania. Kontrolom upraw towarzyszy akcja informacyjna (informacja internetowa, ulotka itp.) skierowana do społeczeństwa.

Wynikiem działań poszukiwawczych prowadzonych przez PIORiN są nowe stanowiska występowania *H. halys* w Polsce. Obecność owada została stwierdzona w 2021 r. w dwóch lokalizacjach nieznanymi wcześniej z literatury: we Wrocławiu (woj. dolnośląskie) oraz w Raciborzu (woj. śląskie). Okazy zostały zidentyfikowane w oparciu o informacje dostępne w publikacjach Claerebout i in. 2018 oraz Wyniger i Kment 2010. Materiał dowodowy znajduje się w zbiorze Centralnego Laboratorium w Toruniu.

Występowanie *Halyomorpha halys* w Polsce: czarne punkty – lokalizacje literaturowe, czerwone punkty – nowe stanowiska (mapa wygenerowana w programie MapaUTM ver. 5.4, autor programu: G. Gierlasiński).

Postać dorosła *Halyomorpha halys* – okaz odłowiony w Raciborzu.

Wrocław, ul. Podwale (UTM: XS46), 25.10.2021, 2 exx.
leg. A. Grzywniak, E. Lenkiewicz (WIORiN we Wrocławiu, O. Wrocław)
det. T. Konefał

Racibórz (UTM: CA05), 19.10.2021, 1 ex.
leg. D. Wyrchowy, A. Znamirska (WIORiN w Katowicach, O. Racibórz)
det. A. Gruszka, ver. T. Konefał

Obecność *Halyomorpha halys* w Polsce jest konsekwencją naturalnie zachodzących procesów ekspansji tego gatunku w Europie. Przyjmuje się, że główny kierunek migracji owadów na teren kraju prowadzi z południowej Europy. Duże znaczenie w jego rozprzestrzenianiu ma również przemieszczanie się ludzi i transport towarów (Bury 2021). Nowe stwierdzenia występowania *H. halys* są przejawem wyżej przedstawionego mechanizmu ekspansji gatunku. Owady zostały znalezione w południowej części Polski, co można łączyć ze zwiększaniem liczebności populacji obecnej na tym obszarze i stopniowym kolonizowaniem nie zasiedlonych wcześniej terenów, przez co ich obecność w środowisku staje się bardziej zauważalna.

Literatura

- Bury J., 2021. Pierwsze stwierdzenie *Halyomorpha halys* (Stål, 1855) (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae) w Beskidzie Wschodnim. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* 15: 11–14.
- Claerebout S., Haye T., Olafsson E., Pannier E., Bultot J., 2018. Premieres occurrences de *Halyomorpha halys* (Stål, 1855) pour la Belgique et actualisation de sa répartition en Europe (Hemiptera: Heteroptera: Pentatomidae). *Bulletin van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Entomologie* 154: 205–227.
- Gierlasiński G., Kolago G., Pacuk B., Taszakowski A., Syratt M., Regner J., Itczak A., Żóralski R., Rutkowski T., Radzimkiewicz D., Kucza W., Oglaza B., 2020a. Przyczynek do rozmieszczenia pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce – II. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* 14: 53–108.
- Gierlasiński G., Fiedor M., Dorda A., Taszakowski A., 2020b. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) Cieszyna (Beskidy Zachodnie). *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* 14: 127–150.
- Gierlasiński G., Kolago G., Pacuk B., Taszakowski A., Syratt M., Regner J., Żóralski R., Rutkowski T., Kania J., Kucza W., Miłkowski M., Masłowski A., 2021. Przyczynek do rozmieszczenia pluskwiaków różnoskrzydłych (Hemiptera: Heteroptera) w Polsce – III. *Heteroptera Poloniae - Acta Faunistica* 15: 31–68.
- Wyniger D., Kment P., 2010. Key for the separation of *Halyomorpha halys* (Stål) from similar-appearing pentatomids (Insecta: Heteroptera: Pentatomidae) occurring in Central Europe, with new Swiss records. *Mitteilungen der Schweizerischen Entomologischen Gesellschaft* 83: 261–270.

Autorzy serdecznie dziękują wszystkim pracownikom PIORiN biorącym udział w programie poszukiwania *Halyomorpha halys* w Polsce za wkład wniesiony w pozyskanie informacji na temat obecności gatunku na terenie kraju.